

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ

Α΄ ΤΑΞΗΣ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

18-01-2026

Κείμενο 1 : Η αλληλεγγύη των γενεών ως παράγοντας ανάπτυξης και ευημερίας της κοινωνίας

Το ακόλουθο κείμενο αποτελεί διασκευασμένο απόσπασμα από το άρθρο της Βάσως Κόλλια, που δημοσιεύτηκε στις 18.04.2017 στον ιστότοπο <https://www.huffingtonpost.gr/vassokollia/> (ανακτήθηκε στις 09.10.2021).

Οι κοινωνίες μας αποτελούν ένα πολυσύνθετο μωσαϊκό κοινωνικών δυνάμεων, όπως οι ηλικιωμένοι και η νέα γενιά, των οποίων αφενός τα χαρακτηριστικά και οι ανάγκες δεν εξαντλούνται σε απλές κατηγοριοποιήσεις και αφετέρου οι πολιτικές που αφορούν σε αυτές προϋποθέτουν στρατηγικό σχεδιασμό και **μακροπρόθεσμη** προοπτική. Οι ηλικιωμένοι αποτελούν ενεργά μέλη του κοινωνικού συνόλου, **ένα ζωντανό κύτταρο** που εκπέμπει δυναμισμό, γνώση, σοφία, εμπειρία και πρέπει να έχουν ενεργό και αναγνωρίσιμο ρόλο στην κοινωνία μας. Συνεπώς, έχουν ανάγκη από θεσμούς κοινωνικής στήριξης και από πολιτικές που να περιορίζουν τον αποκλεισμό και την περιθωριοποίηση και να ευνοούν συστηματικά τη συνεργασία τους με τους νέους. Ταυτόχρονα, οι νέοι χρειάζονται την πείρα, τη σοφία και την καθοδήγηση των ηλικιωμένων, προκειμένου να αναπτύξουν ικανότητες προσαρμογής στις ραγδαίες κοινωνικές εξελίξεις και να αποτελέσουν ισότιμους φορείς κοινωνικής δράσης και ανάπτυξης.

Στρατηγικός στόχος πρέπει να είναι η δημιουργική συμβολή όλων των μερών στην αντιμετώπιση των κοινωνικών μεταβολών, προκειμένου να αναπτυχθούν νέες μορφές αλληλεγγύης και συνεργασίας, που θα επιδιώκουν αφενός στην κοινωνική ενσωμάτωση και στην αμοιβαία υποστήριξη των ηλικιωμένων και των νέων, αλλά και στη μεταβίβαση δεξιοτήτων, γνώσεων και εμπειριών μεταξύ των γενεών. Η διαγενεακή συνέργεια προϋποθέτει την έναρξη ενός ειλικρινούς διαλόγου, που θα στηρίζεται στην αναγνώριση των **θεμελιωδών** δικαιωμάτων της ισότιμης συμμετοχής, της προσωπικής ολοκλήρωσης και έκφρασης όλων των μερών. Στόχος θα πρέπει να είναι η ενθάρρυνση της παραγωγικότητας και δημιουργικότητας των ηλικιωμένων και των νέων ανθρώπων και η οργανική ένταξή τους σε όλες τις εκφάνσεις της κοινωνικής ζωής και συμμετοχής.

Με σεβασμό στην πολύτιμη δεξαμενή των εμπειριών που λέγεται Τρίτη Ηλικία και με εμπιστοσύνη στην ορμή και τον οίστρο για δημιουργία που διακατέχει τη νέα γενιά, είναι αναγκαία μια ολοκληρωμένη πολιτική για την αλληλεγγύη των γενεών, η οποία θα πρέπει να κατευθύνεται προς την αναβάθμιση της ποιότητας ζωής των ηλικιωμένων και των νέων με πολιτικές που ενδυναμώνουν το όραμα για μια κοινωνία «για όλες τις ηλικίες» και διασφαλίζουν την κοινωνική συνοχή.

Με δεδομένο ότι η ανθρώπινη φύση τείνει προς την ολοκλήρωση μέσω της δημιουργικότητας και της προσφοράς, κάθε πολίτης, νέος και ηλικιωμένος, είναι **εν δυνάμει** συμμετοχός στην ανάπτυξη και την ευημερία της κοινωνίας. Παράλληλα, η ανάπτυξη της κοινωνίας συμβάλλει στην ποιότητα, ενώ το **εύρος** των κοινωνικών επαφών και των δραστηριοτήτων που αναπτύσσονται μεταξύ των ατόμων ανεξαρτήτως ηλικίας σε μια αμφίδρομη σχέση, μέσα από τη διευρυμένη κοινωνική συμμετοχή και δράση, όπου η αίσθηση όλων των ατόμων ότι προσφέρουν στην κοινωνική εξέλιξη και ότι έχουν λόγο είναι έντονη και αποκτά μείζονα σημασία.

Κείμενο 2 : [...τίποτα κοινό μ' αυτό το γερασμένο και θλιβερό πλάσμα...]

Το παρακάτω απόσπασμα προέρχεται από το βιβλίο της Χιλιανής συγγραφέα Ιζαμπέλ Αλιέντε «Του έρωτα και της σκιάς» (εκδ. Ωκεανίδα, 1987).

Ο Φρανσίσκο καθόταν κατάχαμα, πλάι σε μια μικρή φωτιά, ζεσταίνοντας νερό, όταν είδε να προβάλλει ανάμεσα στα δέντρα η σιλουέτα ενός αγνώστου. Ήταν ένας γέρος με σκούρο κοστούμι και γραβάτα, κατασκονισμένος και γεμάτος αγκάθια, με γένια τριών ημερών και μαλλιά ανάκατα, που κρατούσε ένα μαύρο βαλιτσάκι στο ένα χέρι και στο άλλο ένα ξερό ραβδί, για να στηρίζεται. Το αγόρι πετάχτηκε πάνω ξαφνιασμένο και γύρω του οι σύντροφοί του το μιμήθηκαν. Εκείνη τη στιγμή κατάλαβε ποιος ήταν μπροστά του. Θυμόταν τον πατέρα του, ένα φοβερό κολοσσό, με μάτια φλογερά και δυνατή φωνή ρήτορα, που δεν είχε τίποτα κοινό μ' αυτό το γερασμένο και θλιβερό πλάσμα που προχωρούσε κουτσαίνοντας, με την πλάτη καμπουριασμένη και με καταλασπωμένα παπούτσια.

«Μπαμπά!», κατάφερε να πει πριν ένας λυγμός του κόψει τη φωνή.

Ο καθηγητής Λεάλ, πετώντας το χωριάτικο ραβδί και το βαλιτσάκι του, άνοιξε την αγκαλιά του. Ο γιος του πήδησε πάνω από τη φωτιά, πέρασε τρέχοντας μπροστά από τους έκπληκτους συντρόφους του κι αγκάλιασε τον πατέρα του, διαπιστώνοντας πως δεν μπορούσε πια να βρει καταφύγιο στο στήθος του, γιατί ήταν μισό κεφάλι ψηλότερος και πολύ πιο γεροδεμένος απ' αυτόν.

«Η μητέρα σου σε περιμένει».

«Έρχομαι».

Ενώ το αγόρι μάζευε τα πράγματά του, ο καθηγητής άδραξε την ευκαιρία να βγάλει ένα λόγο στους υπόλοιπους, εξηγώντας τους πως αν ήθελαν επανάσταση, έπρεπε να προχωρήσουν με βάση ορισμένους κανόνες και ποτέ αυτοσχεδιάζοντας. [...]

Τα άλλα αγόρια τους είδαν ν' απομακρύνονται αγκαλιασμένοι και σήκωσαν τους ώμους.

Στη διάρκεια του ταξιδιού με το τρένο, επιστρέφοντας στο σπίτι, ο πατέρας έμεινε σιωπηλός, παρατηρώντας τον Φρανσίσκο. Όταν έφτασαν στο σταθμό, του δήλωσε με λίγα λόγια ό,τι είχε στην καρδιά του.

«Ελπίζω πως αυτό δεν θα επαναληφθεί. Στο μέλλον θα σου δώσω μια ξυλιά με το λουρί για κάθε δάκρυ της μητέρας σου, δεν το βρίσκεις δίκαιο;»

«Ναι, πατέρα».

Στο βάθος ο Φρανσίσκο ήταν ευχαριστημένος που ξαναγύριζε σπίτι του.

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1

1ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Σε ποια χαρακτηριστικά των νέων και των ηλικιωμένων πρέπει να στηριχθεί η διαγενεακή συνεργασία, που προτείνει η συγγραφέας του Κειμένου 1; (50-60 λέξεις)

2ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Να εντοπίσεις και να εξηγήσεις με συντομία πώς η επανάληψη, άμεσα ή έμμεσα, μιας φράσης ή ενός νοήματος επιλέγεται σε δύο περιπτώσεις, για να εξασφαλίσει τη συνοχή του λόγου στη δεύτερη παράγραφο του Κειμένου 1.

3ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Να επιλέξεις και να μεταφέρεις στο απαντητικό σου φύλλο τη σωστή απάντηση σε καθεμιά από τις παρακάτω προτάσεις, οι οποίες βασίζονται στο Κείμενο 1 (μια μόνο από τις τέσσερις προτεινόμενες απαντήσεις είναι σε κάθε περίπτωση ορθή):

1. Η λέξη «μακροπρόθεσμη» (1η παράγραφος) με κριτήριο τη σημασία της στο γλωσσικό περιβάλλον της πρότασης στην οποία ανήκει έχει ως αντώνυμή της τη λέξη:

- α. περιστασιακή
- β. πρόσφατη
- γ. βραχυπρόθεσμη
- δ. συνεχόμενη

2. Η φράση «ένα ζωντανό κύτταρο» (1η παράγραφος) με κριτήριο τη σημασία της στο γλωσσικό περιβάλλον της πρότασης στην οποία ανήκει αποτελεί:

- α. ειρωνικό σχόλιο της συγγραφέα
- β. υπερβολή στη διατύπωση
- γ. μεταφορά
- δ. κοινωνικό υπαινιγμό

3. Το επίπεδο «θεμελιωδών» (2η παράγραφος) στη γενική ενικού απαντάται στον τύπο:

- α. θεμελιώδη
- β. θεμελιώδους
- γ. θεμελιώδης
- δ. θεμελιώδες

4. Η φράση «εν δυνάμει» (4η παράγραφος) με κριτήριο τη σημασία της στο γλωσσικό περιβάλλον της πρότασης, στην οποία ανήκει, έχει ως συνώνυμή της τη λέξη:

- α. δυναμικά
- β. δυνητικά
- γ. ρεαλιστικά
- δ. δραστικά

5. Η λέξη «εύρος» (4η παράγραφος) με κριτήριο τη σημασία της στο γλωσσικό περιβάλλον της πρότασης, στην οποία ανήκει, έχει ως συνώνυμή της τη λέξη:

- α. διάσταση
- β. έκταση
- γ. επιφάνεια
- δ. επέκταση

ΘΕΜΑ 2 (μονάδες 30)

Με αφορμή όσα διάβασες στο Κείμενο 1, να γράψεις ένα κείμενο που θα αναρτηθεί σε ιστοσελίδα, στο οποίο θα αναφέρεσαι στο πως οι γενιές των ώριμων και των νέων, που συνήθως βρίσκονται σε αντιπαράθεση, μπορούν να προσεγγίσουν η μία την άλλη, αλλά και τα οφέλη που θα προκύψουν για την κοινωνία από τη μεταξύ τους συνεργασία. (300-400 λέξεις)

ΘΕΜΑ 3 (μονάδες 20)

Πώς περιγράφεται ο πατέρας του Φρανσίσκο στο Κείμενο 2 και πώς λειτουργεί η περιγραφή αυτή σε σχέση με το περιεχόμενο του αποσπάσματος;

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Να ερμηνεύσεις στο Κείμενο 2 τη στάση του πατέρα του Φρανσίσκο και τον βαθμό στον οποίο, κατά τη γνώμη σου, ανταποκρίνεται στην εικόνα – πρότυπο που επικρατεί κοινωνικά για τον ρόλο του «πατέρα». Η ερμηνεία σου να εκτείνεται σε 100-150 λέξεις.

ΣΑΣ ΕΥΧΟΜΑΣΤΕ ΕΠΙΤΥΧΙΑ!

ΤΑ ΘΕΜΑΤΑ ΕΠΙΜΕΛΗΘΗΚΕ Η ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ

ΚΑΤΣΑΟΥΝΗ ΝΙΚΟΛΕΤΑ

ΣΥΣΤΗΜΑ